

INTOSAI-P 20

Principi transparentnosti i
odgovornosti

INTOSAI

INTOSAI principe izdaje Međunarodna organizacija vrhovnih revizijskih institucija INTOSAI, kao dio INTOSAI Okvira profesionalnih objava.
Za više informacija posjetite:
www.issai.org

INTOSAI

INTOSAI, 2019

- 1) Ranije poznat kao: ISSAI 20
- 2) Deklaracija usvojena 2013. godine
- 3) Uspostavljanjem INTOSAI Okvira profesionalnih objava (IFPP)
preimenovan u INTOSAI-P 20, sa uredničkim izmjenama iz 2019. godine.

INTOSAI-P 20 dostupan je na svim službenim jezicima INTOSAI-ja: arapski, engleski, francuski, njemački i španski.

SADRŽAJ

UVOD	4
SVRHA I CILJEVI	4
KONCEPT ODGOVORNOSTI I TRANSPARENTNOSTI	5
PRINCIPI	6
PRINCIP 1	6
PRINCIP 2	6
PRINCIP 3	7
PRINCIP 4	8
PRINCIP 5	8
PRINCIP 6	8
PRINCIP 7	9
PRINCIP 8	10
PRINCIP 9	11

1

UVOD

SVRHA I CILJEVI

Svrha ovog dokumenta je unapređenje principa transparentnosti i odgovornosti vrhovnih revizijskih institucija (VRI), kako bi se omogućilo da svojim primjerom pokažu dobro upravljanje i dobru praksu. VRI čine dio sveukupnog pravnog i ustavnog sistema u svojim državama i odgovaraju određenim stranama, uključujući zakonodavna tijela i javnost. VRI su također odgovorne za planiranje i provođenje poslova iz svoje nadležnosti, kao i za korištenje odgovarajućih metodologija i standarda s ciljem promovisanja odgovornosti i transparentnosti nad provođenjem javnih aktivnosti, ispunjavanja svojih zakonskih obaveza i odgovornosti na potpun i objektivan način.

Veliki izazov s kojim se suočavaju sve VRI jeste promovisanje boljeg razumijevanja njihovih različitih uloga i zadataka u društvu kod javnosti i administracije. U skladu sa svojim zakonskim nadležnostima i primjenljivim zakonskim okvirom, informacije o VRI bi stoga trebale biti uvijek dostupne i relevantne. Njihovi radni procesi, aktivnosti i proizvodi trebaju biti transparentni. One bi, također, trebale otvoreno komunicirati s medijima i drugim zainteresovanim stranama i biti vidljive u javnosti.

Ovaj dokument je dio INTOSAI Okvira profesionalnih objava, a cilj je da se ovi principi koriste s tim objavama.

VRI funkcionišu u skladu s različitim zakonskim nadležnostima i modelima. Ovi principi možda se neće primjenjivati jednako na sve VRI, ali im je cilj da VRI usmjere prema zajedničkom cilju: transparentnosti i odgovornosti.

KONCEPTI ODGOVORNOSTI I TRANSPARENTNOSTI

Vladavina zakona i demokratija ključne su osnove za nezavisnu i odgovornu reviziju javnog sektora i predstavljaju stubove na kojima se zasniva Limska deklaracija. Nezavisnost, odgovornost i transparentnost VRI ključni su preduslovi u demokratiji koja se zasniva na vladavini zakona, i koja omogućava VRI da budu primjer ostalima i unaprijede svoj kredibilitet.

Odgovornost i transparentnost su dva važna elementa dobrog upravljanja. Transparentnost je snažna sila koja, kada se dosljedno primjenjuje, može pomoći u borbi protiv korupcije, unapređenju upravljanja i promovisanju odgovornosti.

Odgovornost i transparentnost nije moguće lako odvojiti: obje obuhvataju veliki broj istih mjera, naprimjer javno izvještavanje.

- VRI ispunjavaju zakonske obaveze u pogledu svog revizijskog mandata i zahtijevanim izvještavanjem u okviru svog budžeta.
- VRI procjenjuju i prate učinak svog rada, kao i uticaj revizije koju provode.
- VRI izvještavaju o pravilnosti poslovanja i efikasnosti korištenja javnih sredstava, uključujući i vlastite mjere i aktivnosti, i upotrebu resursa VRI.
- Rukovodilac VRI, članovi (kolegijalnih institucija) i zaposleni u VRI mogu biti odgovorni za svoje aktivnosti.

Pojam transparentnosti podrazumijeva blagovremeno, pouzdano, jasno i relevantno javno izvještavanje VRI o svom statusu, mandatu, strategiji, aktivnostima, finansijskom upravljanju, poslovima i učinku rada. Pored toga, on uključuje obavezu javnog izvještavanja o revizijskim nalazima i zaključcima, kao i uvid javnosti u informacije o VRI.

2

PRINCIPI

PRINCIP 1

VRI vrši svoje dužnosti u skladu sa zakonskim okvirom koji osigurava odgovornost i transparentnost.

- VRI treba imati zakone i propise koji pružaju smjernice na osnovu kojih se od VRI može zahtijevati odgovornost.
- Takvi zakoni i propisi generalno obuhvataju: (1) revizijske ovlasti, nadležnosti i odgovornosti, (2) uslove za imenovanje i razrješenje rukovodioca VRI i članova kolegijalnih institucija, (3) zahtjeve VRI u pogledu poslovnog i finansijskog upravljanja, (4) blagovremeno objavljivanje izvještaja o reviziji, (5) nadzor nad poslovima koje vrši VRI i (6) balans između javnog pristupa informacijama i povjerljivosti revizijskih dokaza i drugih informacija koje posjeduje VRI.

PRINCIP 2

Mandat, odgovornosti, misija i strategija VRI dostupni su javnosti.

- VRI stavlja na uvid javnosti svoj mandat, misiju, organizaciju, strategiju i odnose s različitim učesnicima, uključujući zakonodavna tijela i izvršnu vlast.
- Uslovi imenovanja, ponovnog imenovanja, penzionisanja i razrješenja rukovodioca VRI i članova kolegijalnih institucija su javni.

- VRI se podstiče da stavlja na uvid osnovne informacije o svom mandatu, odgovornostima, misiji, strategiji i aktivnostima na jednom od zvaničnih jezika INTOSAI-ja, pored zvaničnog jezika svoje zemlje.

PRINCIP 3

Usvaja revizijske standarde, procese i metode, koji su objektivni i transparentni.

- VRI usvaja standarde i metodologije koje su u skladu s ISSAI-jem 100 – Osnovni principi revizije javnog sektora.
- VRI komunicira o kojim se standardima i metodologiji radi i na koji način se ona njih pridržava.
- VRI komunicira o obimu revizijskih aktivnosti koje preduzima u skladu sa svojim mandatom i na osnovu procjene rizika i procesa planiranja.
- VRI predstavlja subjektu revizije kriterije na osnovu kojih će formirati svoja mišljenja.
- VRI informiše subjekt revizije o svojim revizijskim ciljevima, metodologiji i nalazima.
- Subjektu revizije treba omogućiti dostavljanje komentara na revizijske nalaze, kao i raspravljanje i dostavljanje odgovora na preporuke revizije.
- VRI imaju efektivne mehanizme za naknadno praćenje (follow-up) i izvještavanje o realizaciji preporuka, kako bi se osiguralo da subjekti revizije na odgovarajući način realizuju zapažanja i preporuke VRI, kao i one koje daje zakonodavna vlast (INTOSAI-P 10 Meksička deklaracija o nezavisnosti, princip 7).
- Procedure za naknadno praćenje realizacije preporuka omogućavaju subjektu revizije da dostavi informacije o preuzetim korektivnim mjerama ili o tome zašto korektivne mjere nisu preuzete.
- VRI bi trebala implementirati odgovarajući sistem za osiguranje kvaliteta svojih revizijskih aktivnosti i izvještavanja, te taj sistem podvrgnuti periodičnoj nezavisnoj procjeni.

PRINCIP 4

VRI primjenjuje visoke standarde integriteta i etike za zaposlene na svim nivoima.

- VRI ima etička pravila ili kodekse, politike i prakse koje su usklađene s ISSAI-jem 30 – Etički kodeks.
- VRI sprečava interne sukobe interesa i korupciju i osigurava transparentnost i zakonitost svojih poslova.
- VRI aktivno promoviše etičko ponašanje u čitavoj organizaciji.
- Etički zahtjevi i obaveze revizora, sudija (u sudskom modelu), državnih službenika i drugih lica dostupni su javnosti.

PRINCIP 5

VRI osigurava pridržavanje ovih principa odgovornosti i transparentnosti i prilikom angažovanja usluga eksternih strana.

- VRI osigurava da ugovori za angažovanje eksternih strana ne ugrožavaju principe odgovornosti i transparentnosti.
- Angažovanje eksternih strana, bilo da se radi o privatnim ili javnim subjektima, za obavljanje stručnih usluga i revizijskih aktivnosti spada u odgovornost VRI i na njih se primjenjuju etički principi (posebno sukob interesa) i politike za osiguravanje integriteta i nezavisnosti.

PRINCIP 6

VRI upravlja svojim poslovima ekonomično, efikasno, efektivno i u skladu sa zakonima i propisima, i javno o tome izvještava.

- VRI primjenjuje dobre prakse upravljanja, uključujući odgovarajuće interne kontrole nad svojim finansijskim upravljanjem i poslovima. To može uključivati internu reviziju i druge mjere.

- Finansijski izvještaji VRI dostupni su javnosti i podliježu nezavisnoj vanjskoj reviziji ili parlamentarnom pregledu.
- VRI procjenjuje i izvještava o svojim poslovima i učinku rada u svim oblastima, kao što je finansijska revizija, revizija usklađenosti, sudski poslovi (VRI osnovane kao sudovi), revizija učinka, ocjena programa i zaključci u vezi s poslovima javne uprave.
- VRI održava i razvija vještine i stručnosti potrebne za vršenje poslova s ciljem ispunjenja svoje misije i odgovornosti.
- VRI upoznaje javnost o svom ukupnom budžetu i izvještava o porijeklu svojih finansijskih sredstava (parlamentarna aproprijacija, opći budžet, ministarstvo finansija, agencije, naknade) i kako se ta sredstva koriste.
- VRI procjenjuje i izvještava o efikasnosti i efektivnosti korištenja svojih sredstava.
- VRI može koristiti i revizijske odbore, koje čini većina nezavisnih članova, za pregled i dostavljanje informacija o procesima finansijskog upravljanja i izvještavanja.
- VRI može koristiti pokazatelje učinka za procjenu vrijednosti revizijskog rada za parlament, građane i druge učesnike.
- VRI vrši praćenje svoje vidljivosti u javnosti, rezultata i uticaja eksternim dostavljanjem povratnih informacija.

PRINCIP 7

VRI javno izvještava o rezultatima svojih revizija i zaključcima u pogledu ukupnih aktivnosti javnog sektora.

- VRI stavlja na uvid javnosti svoje zaključke i preporuke koje su rezultat revizija, osim ako se smatraju povjerljivim u skladu s posebnim zakonima i propisima.
- VRI izvještava o mjerama preduzetim u pogledu realizacije njenih preporuka.

- VRI koje djeluju kao sudovi izvještavaju o sankcijama i kaznama koje se izriču računovodstvenim službenicima ili rukovodiocima.
- VRI također javno izvještava o ukupnim revizijskim rezultatima, npr. o izvršenju ukupnog državnog budžeta, finansijskom stanju i poslovima i ukupnom napretku u oblasti finansijskog upravljanja i, ako je to dio njenog mandata, o profesionalnom kapacitetu.
- VRI održava dobre odnose s relevantnim parlamentarnim komisijama, kako bi unaprijedila razumijevanje izvještaja o reviziji i zaključaka, i preuzimanje odgovarajućih mjera.

PRINCIP 8

VRI blagovremeno i sveobuhvatno objavljuje informacije o svojim aktivnostima i revizijskim rezultatima putem medija, internet-stranica i na druge načine.

- VRI otvoreno komunicira s medijima ili drugim zainteresovanim stranama o svojim poslovima i revizijskim rezultatima.
- VRI podstiče interesovanje javnosti i akademske zajednice za svoje najvažnije zaključke.
- Kratak pregled izvještaja o reviziji i odluka suda dostupan je na jednom od zvaničnih jezika INTOSAI-ja, pored zvaničnog jezika zemlje.
- VRI pokreće i provodi revizije i blagovremeno objavljuje relevantne izvještaje. Transparentnost i odgovornost je veća ukoliko revizijski posao i povezane informacije nisu zastarjele.
- Izvještaji VRI dostupni su i razumljivi široj javnosti na različite načine (npr. kratki sažeci, grafikoni, videoprezentacije, saopćenja za medije).

PRINCIP 9

VRI koristi vanjske i nezavisne savjete s ciljem unapređenja kvaliteta i kredibiliteta svog rada.

- VRI poštuje Međunarodne standarde vrhovnih revizijskih institucija i teži kontinuiranom učenju kroz korištenje smjernica ili stručnosti eksternih strana.
- VRI može zahtijevati eksternu nezavisnu procjenu svog poslovanja i implementacije standarda. U ovu svrhu mogu se koristiti kolegijalni pregledi (*peer reviews*).
- VRI može koristiti vanjske stručnjake za davanje nezavisnih, stručnih savjeta, uključujući tehnička pitanja koja se odnose na revizije.
- VRI javno izvještava o rezultatima kolegijalnog pregleda i nezavisne vanjske procjene.
- VRI može imati koristi od zajedničkih ili paralelnih revizija.
- Unapređenjem kvaliteta svog rada VRI može doprinijeti unapređenju profesionalnog kapaciteta u finansijskom upravljanju.